

STUDIU PRIVIND INFLUENȚA ȘI EFECTELE SOCIALE SPECIFICE PESCUITULUI MARIN ROMÂNESC

Întocmit: ing. piscicol Șerban Laurențiu – expert în realizarea și implementarea
de strategii privind dezvoltarea sectorului pescăresc românesc

Cuprins	pag.
1. Date generale	3
2. Situația sectorului de pescuit	10
3. Date privind sectorul de pescuit marin din alte țări europene	12
4. Studiu comparativ cu sectoarele de pescuit marin din alte state europene	14
5. Concluzii	15
6. Recomandări	18
7. Bibliografie	19

1. DATE GENERALE

Pescuitul la țărmul românesc al Mării Negre a cunoscut de-a lungul timpului o evoluție sinuoasă, în strânsă legătură cu oferta de resurse vii a ecosistemului marin,

cu evoluția tehnologiilor de exploatare (nave, echipamente), dar și cu evoluția sistemului socio-economic din sector. Din ce în ce mai mult, pescuitul tradițional este înlocuit cu cel modern, prin avantajele sale de a realiza capturi mai mari și orientat către o singură specie țintă, față de o captură mixtă.

Activitatea de pescuit este definită ca o sumă de acțiuni: investiții (unelte, ambarcațiuni, instalații, unități de prelucrare, personal calificat etc.), cercetare, identificare, concentrare, reținere, prelucrare etc., care au drept scop realizarea unor capturi de pește sau alte resurse biologice acvatice comestibile. În activitățile de pescuit desfășurate la litoralul românesc de societățile comerciale cu profil pescăresc, se folosesc mai multe tipuri de unelte (staționare, filtrante înconjurătoare și tractate) și tehnologii de pescuit destinate capturării speciilor de pești pelagici și demersali, de interes comercial.

În vederea asigurării unei exploatare durabile a resurselor pescărești de la litoralul românesc al Mării Negre, a fost necesar să se efectueze cercetări pentru evaluarea efectelor funcționării uneltelor și tehnologiilor de pescuit, folosite în pescăriile românești, asupra resurselor pescărești și habitatelor specifice acestora, dar și pentru stabilirea condițiilor de exploatare (reglementarea capturilor totale admisibile, a efortului de pescuit etc.) în scopul asigurării sustenabilității exploatarei.

Uneltele de pescuit staționar

Reprezintă acea categorie de echipamente care sunt destinate capturării, în general, speciilor de pești care fac migrații pentru reproducere și hrănire în zona cu adâncimi cuprinse între 3-50 m. Din această categorie fac parte următoarele tipuri de unelte: paragatele, setcile, talienele marine și cuștile pentru guvizi.

Paragatele fac parte din categoria uneltelor cu cârlige destinate capturării speciilor de pești cu valoare economică ridicată. Paragatele sunt unelte de pescuit constituite dintr-un șir de cârlige prinse prin intermediul unor bride de un fir flexibil, care are rolul de a prelua eforturile ce apar în timpul pescuitului. Paragatele servesc ca unelte de bază pentru capturarea unor specii de pești demersali cum ar fi rechinul și guvizii, respectiv ca unelte auxiliare pentru pescuitul cambulei, calcanului, sturionilor, vulpii și pisicii de mare. Instalarea paragatelor se realizează cu ajutorul ancorelor metalice, la adâncimi de 8-50 m. Cârligele paragatelor se armează cu nada în scopul atragerii obiectului pescuitului și capturării acestuia în momentul înghițirii cârligului.

Setcile fac parte din categoria uneltelor de pescuit care rețin peștele prin agățare și încurcare. Cu acest tip de unelte, în funcție de dimensiunea ochiului plasei, pot fi capturate atât speciile de pești pelagici (scrumbie de Dunăre, rizeafcă, chefal, lufar

etc.), cât și speciile demersale care fac deplasări atât la nivelul fundului mării, cât și în imediata apropiere a acestuia (calcan, cambulă, rechin, guvizi, barbun etc.).

Talienele marine fac parte din categoria uneltelor de pescuit tip capcană, de dimensiuni mari, amplasate la adâncimi de 5-12 m. La talienele marine, camerele de reținere a obiectului pescuitului sunt instalate paralel cu țărul. Acestea pot atinge lungimea de 70 m, în timp ce rolul pentru dirijarea peștelui îl au aripile confecționate din plasă, cu lungimea de 300-500 m.

Forma funcțională a talianului este asigurată cu ajutorul flotoarelor sau pilonilor din lemn. În ultimii ani, efortul de pescuit cu taliene marine, amplasate de-a lungul litoralului românesc, a scăzut constant, speciile-țintă fiind: șprotul, hamsia, barbunul, lufarul și stavridul.

Cuștile pentru guvizi sunt unelte de pescuit tot de tip capcană, de dimensiuni mici, care se instalează pe adâncimi de 5-20 m. Acest tip de unealtă are formă cilindrică sau paralelipipedică, forma capcanei fiind menținută cu ajutorul unui arc elicoidal realizat din sârmă de oțel inoxidabil.

Uneltele de pescuit activ

Din această categorie fac parte uneltele de pescuit filtrante înconjurătoare (năvodul marin) și filtrante tractate (beam-traulul, traulul de fund și pelagic).

Năvodul marin este o unealtă de pescuit de tip filtrantă înconjurătoare care capturează obiectul pescuitului prin restrângerea suprafeței înconjurătoare, reținând aglomerarea de pești și alte organisme acvatice aflate în perimetrul înconjurat.

Beam-traulul este o unealtă filtrantă tractată care, din punct de vedere constructiv, este constituită dintr-o traversă (țeavă metalică) sprijinită la extremități pe două tălpi metalice și partea de plasă (sacul de colectare constituit din capac, talpă și laterale).

Beam traul

Activitățile de recoltare cu beam traulul se realizează pe adâncimi cuprinse între 20 și 29 m, cu substrat nisipos sau nisipos-mâlos, în zona cuprinsă între Cap Midia și Portița. Specia țintă a acestui tip de pescuit o constituie melcul *Rapana venosa*. Mai pot apărea capturi accidentale de pești precum barbunul, pisica de mare, cambula, etc.

Traulul de fund este o unealtă de pescuit filtrantă, de formă tronconică, prevăzută cu un sistem propriu de armare, tractată pe fundul mărilor și oceanelor cu ajutorul unei nave prin intermediul elementelor de legătură, în scopul reținerii prin filtrare a peștilor demersali. La litoralul românesc al Mării Negre, cu traulul de fund se pot pescui rechin, calcan și ocazional vulpe de mare, pisică de mare, bacaliar, cambulă, guvizi, sturioni etc.

Traulul pelagic este o unealtă de pescuit filtrantă, tracționată de către o navă și prevăzută cu un sistem de armare care-i asigură pe timpul pescuitului forma geometrică optimă filtrării unui volum cât mai mare de apă. În pescuitul marin practicat cu traulul pelagic la litoralul românesc al Mării Negre, baza capturilor o reprezintă șprotul (peste 90% din structura capturilor), a cărui prezență în sectoarele accesibile navelor trauler costier se manifestă în perioada martie-octombrie.

Captură traul pelagic

În lunile august-octombrie, se mai practică și un pescuit la stavrid și lufar, care, de multe ori în alternanță cu hamsia, se aglomerează în sectoarele centrale și de nord, pe adâncimi de până la 20-25 m. În prezent, specia țintă cu cea mai mare cantitate capturată la litoralul românesc al Mării Negre (ajungând în anul 2016 la aproximativ 95% din întreaga cantitate de resurse vii capturate a României, cu o cantitate de 6 504,48 de tone) o reprezintă gasteropodul (melcul) *Rapana venosa*, carnea acestuia devenind o delicată în restaurantele de la malul mării, dar și pentru exportul în întreaga țară.

La nivelul anului 2016, activitatea de pescuit industrial din sectorul marin românesc s-a realizat în două moduri: pescuit cu unelte active, efectuat cu navele trauler costiere, la adâncimi de 20-60 m cu unelte de tip beam trawl, traul pelagic și

setci, respectiv un pescuit staționar de-a lungul litoralului, pe adâncimi de 3-11 m cu unelte de tip talian, setci, paragate, năvod, cuști.

Pe timpul pescuitului s-au folosit mai multe categorii de nave și ambarcațiuni clasificate pe mărimi de lungimi, tehnici și unelte de pescuit. Captura totală de pește, melci și scoici realizată de flota românească la nivelul anului 2016 a fost de 6839,461 t.

Flota de pescuit a României își desfășoară activitatea în aria de competență a Organizației de Management a Regiunilor Pescărești – G.F.C.M., Area 37 – Mediterranean and Black Sea, Sub-area 37.4, Division 37.4.2, GSA 29.

Zona de pescuit a României este cuprinsă între brațul Musura al Dunării și Vama Veche, linia de coastă are o lungime de cca 243 km, care poate fi împărțită în două sectoare principale geografice și geomorfologice:

- a) Sectorul nordic, cu o lungime de 158 km, care se întinde între delta secundară a brațului Musura și Municipiul Constanța;
- b) Sectorul sudic, cu o lungime de 85 km cuprins între Municipiul Constanța și Vama Veche.

Distanța între țărmul mării și limita platformei continentale (200 m adâncime) variază între 100 și 200 km în sectorul nordic și la cca 50 km în sectorul sudic. Apele situate până la izobata de 20 m. a părții nordice a Mării Negre sunt incluse în cadrul Rezervației Biosferei Delta Dunării (declarată prin Legea nr.82/1993).

Zona marină a Rezervației Biosferei Delta Dunării constituie o zonă tradițională pentru depunerea icrelor și hrănire pentru speciile transfrontaliere și totodată o rută de trecere pentru speciile anadrome (sturioni, scrumbie de Dunăre).

În partea de sud a litoralului este situată Rezervația marină Vama Veche – 2 Mai în suprafață totală de 5.000 ha.

Rezervația marină Vama Veche – 2 Mai este o zonă cu o mare diversitate a biotopurilor și biocenozelor și este situată pe ruta de migrație a principalelor specii pelagice și bentonice dar și a mamiferelor marine.

Pescuitul marin efectuat de-a lungul liniei de coastă românească este limitat la zona marina situată până la izobata de 60-70 m.

În 1986 România a declarat Zonă Economică Exclusivă (ZEE) a Mării Negre o suprafață de 25.000 kmp. Cu toate acestea, zona de pescuit la Marea Neagră, așa cum este stipulată în Convenția ONU asupra dreptului mării, urmează a fi delimitată

în special după decizia Curții Internaționale din 2009 cu privire la contenciosul cu Ucraina referitor la platforma marină, ZEE urmând să se extindă la 29.000 kmp.

Navele de pescuit costier românești care utilizează trawlere desfășoară operațiuni de pescuit la distanțe de peste 30-35 mile marine în largul Mării Negre, sezonier, în funcție de prezența peștelui în zonă.

O zonă importantă pentru pescuit este reprezentată pe partea maritimă a Rezervației Biosferei Delta Dunării, unde se practică pescuitul tradițional cu unelte fixe sau în derivă, unde pescuitul cu trawlere este interzis.

Totodată, zona apropiată de linia de coastă a Mării Negre, până la izobata de 20 m este în afară limitelor de acțiune a navelor/ambarcațiunilor de pescuit care utilizează unelte tractate. Activitățile de pescuit sunt limitate aici la utilizarea talienelor de mare și setcilor.

Capturile din Marea Neagră

În perioada 2012-2017, capturile la Marea Neagră au avut o evoluție ascendentă.

Pe ani, situația capturilor la Marea Neagră se prezintă astfel:

- anul 2012: 834,875 t (calcan-43,21 t; șprot-87,46 t; laban/chefal-1,32 t; guvizi/hanus -17,145 t; hamsie-18,39 t; rechin- 2,14 t; scrumbie/rizeafcă-25,52 t; stavrid-20,01 t; barbun-1,37 t; midii-1,9 t; rapana-588,48 t; alte specii-3,73 t);
- anul 2013: 1710,595 t (calcan-43,2 t; șprot-60 t; laban /chefal-1,66 t; guvizi/hanus -10,7 t; hamsie-110,98 t; rechin- 3,18 t; scrumbie/rizeafcă-34,52 t; stavrid-25,86 t; barbun-2,52 t; midii-2,89 t; rapana-1314,19 t; alte specii-7,651 t);
- anul 2014: 2230,545 t (calcan-43,18 t; șprot-84,98 t; laban /chefal-1,995 t; guvizi/hanus -14,478 t; hamsie-59,35 t; rechin- 2,06 t; scrumbie/rizeafcă-11,192 t; stavrid-6,61 t; barbun-8,46 t; midii-5,08 t; rapana-1953,16 t; alte specii-8,98 t);
- anul 2015: 4847,156 t (calcan-31,15 t; șprot-106,33 t; laban /chefal-1,55 t; guvizi/hanus -24,156 t; hamsie-111,96 t; rechin- 13,22 t; scrumbie/rizeafcă-22,43 t; stavrid-13,88 t; barbun-5,1 t; midii-45,61 t; rapana-4460,44 t; alte specii-6,76 t);
- anul 2016: 6839,461 t (calcan-29,49 t; șprot-49,28 t; laban /chefal-1,86 t; guvizi/hanus -20,548 t; hamsie-102,42 t; rechin- 2,64 t; scrumbie/rizeafcă-13,783 t; stavrid-32,4 t; barbun-3,41 t; midii-67,42 t; rapana-6504,48 t; alte specii-11,73 t);
- anul 2017: 9495,445 t (calcan-37,91 t; șprot-28,74 t; laban /chefal-0,97 t; guvizi/hanus -11,495 t; hamsie-27,28 t; rechin- 0,76 t; scrumbie/rizeafcă-9,21 t; stavrid-34,56 t; barbun-2,5 t; midii-136,7 t; rapana-9199,77 t; alte specii-5,58 t).

Conform datelor Agenției Naționale pentru Pescuit și Acvacultură, rezultă că specia dominantă este melcul rapana urmată de midii, calcan, stavrid, hamsie și

sprot. De remarcat, ca urmare a introducerii cotei de captură la calcan de către CE, captura nu depășește 43 tone anual. Totodată, ca urmare a creșterii interesului pe piața pentru consumul de rapana, captura acesteia a crescut substanțial în ultimii ani. Aceasta tendință este ca urmare a introducerii sistemului de cote de către C.E. pentru calcan, limitând capturile la circa 40 t anual, ceea ce a determinat reorientarea pescarilor către captura de rapana.

Navele și ambarcațiunile de pescuit la Marea Neagră

Navele costiere cu lungimi mai mari de 12 m acostează în porturile Midia, Constanța și Sulina.

Ambarcațiunile folosite la pescuit costier la scară redusă acostează în alte locații unde nu sunt asigurate facilități de debarcare: Mangalia, Olimp, Costinești, Mamaia, Capul Midia, Sfântul Gheorghe și punctul de descărcare de la Sulina.

Din cele 25 de nave de pescuit costier care activau în anul 1990, în 2011 mai erau în activitate doar 3 nave cu lungimi de peste 18 m. Pentru pescuitul costier la scară redusă, în anul 2011 erau înregistrate 481 de ambarcațiuni cu lungimi sub 12 m.

În anul 2012, conform datelor ANPA, au desfășurat activitate de pescuit la Marea Neagră doar 143 de nave/ambarcațiuni din care 4 cu lungime peste 12 m. și 139 cu lungime sub 12 m.

În anul 2017, conform datelor ANPA, numărul nave/ambarcațiuni care au desfășurat activitate de pescuit la Marea Neagră a fost de 212.

Angajați în sectorul de pescuit marin

În anul 2017, numărul total de persoane implicate în activitatea de pescuit/recoltare la Marea Neagră a fost de 1081.

Numărul total de pescari din anul 2017 a scăzut comparativ cu anii 2015 când activau 1124 de persoane implicate în activitatea de pescuit/recoltare și anul 2016 când activau 1221 de persoane implicate în activitatea de pescuit/recoltare.

Porturi și locuri de debarcare pentru pescuit

În prezent, navele de pescuit la Marea Neagră folosesc pentru debarcare porturile Midia, Constanța și Mangalia, dar în nici unul din aceste porturi nu există facilități de deservire a navelor de pescuit (descărcare, depozitare, vânzare, întreținere și reparații nave, aprovizionare cu combustibil, apă, gheață). Adăposturi pentru ambarcațiuni s-au amenajat în zonele Agigea, Costinesti și Olimp. Totalul punctelor de debarcare și centrelor de primă vânzare este de 14: Sulina 4 puncte, Jurilovca,

Periboina, Gura Portiței-Periboina, Vadu, Cap Midia, Constanța, Costinești, Olimp, Mangalia, Vama Veche. Astfel, infrastructura de porturi pescărești cu dane specializate și spații de depozitare precum și locațiile pentru organizarea primei vânzări a peștelui, lipsește în totalitate.

2. SITUAȚIA SECTORULUI DE PESCUIT MARIN

În 2016, flota românească de pescuit a fost compusă din 192 de nave și ambarcațiuni înregistrate, cu un tonaj brut combinat de 1,4 mii GT, o putere totală a motorului de 6,23 mii kW și o medie de vârstă de 18 ani.

Numărul total de angajați a crescut de la 1005 în anul 2014, la 1124 în anul 2015. În 2016 numărul total de angajați a fost de 1221. Numărul total de zile pe mare a crescut cu 9% între 2008 și 2016, în timp ce zilele de pescuit au crescut cu 1%. Greutatea totală debarcată în 2016 a fost de 6839.461 din care de 6 504,48 tone de rapana, cu o valoare debarcată de 3,5 milioane de euro. Greutatea și valoarea totală a debarcărilor în 2016 au crescut semnificativ în comparație cu anii anteriori, rapana generând cea mai mare valoare, aproximativ 3,5 milioane de euro.

Tabel : Date privind evoluția agenților economici și ai angajaților din sectorul de pescuit marin

Nr. crt.		Criteria	Valoare
1	2014	număr agenți economici autorizați	56
		număr autorizații pescuit comercial emise	113
		număr autorizații speciale pescuit calcan	56
		număr autorizații ambarcațiuni auxiliare	14
		număr autorizații recoltare moluște și crustacee	0
		număr ambarcațiuni de pescuit autorizate	183
		număr angajați în sectorul pescăresc	1005
		număr total autorizații emise	183
2	2015	număr agenți economici autorizați	68
		număr autorizații pescuit comercial emise	172
		număr autorizații speciale pescuit calcan	58
		număr autorizații ambarcațiuni auxiliare	25
		număr autorizații recoltare moluște și crustacee	0
		număr ambarcațiuni de pescuit autorizate	255
		număr angajați în sectorul pescăresc	1124
		număr total autorizații emise	255
3		număr agenți economici autorizați	92
		număr autorizații pescuit comercial emise	132

	2016	număr autorizații speciale pescuit calcan	48
		număr autorizații ambarcațiuni auxiliare	0
		număr autorizații recoltare moluște și crustacee	12
		număr ambarcațiuni de pescuit autorizate	192
		număr angajați în sectorul pescăresc	1221
		număr total autorizații emise	192
4	2017	număr agenți economici autorizați	79
		număr autorizații pescuit comercial emise	123
		număr autorizații speciale pescuit calcan	42
		număr autorizații ambarcațiuni auxiliare	7
		număr autorizații recoltare moluște și crustacee	40
		număr ambarcațiuni de pescuit autorizate	212
		număr angajați în sectorul pescăresc	1081
număr total autorizații emise	212		

Nr. crt.	Anul	Criterii	Pescuit marin
1	2014	număr angajați în sectorul pescăresc	1005
		angajați cu contract de muncă permanent	125
		angajați temporar (sezonieri)	765
		angajați cu contracte civile	115
		procent bărbați în activitate	69%
		procent femei în activitate	4%
		procent pensionari	27%
2	2015	număr angajați în sectorul pescăresc	1124
		angalați cu contract de muncă permanent	154
		angajați temporar (sezonieri)	786
		angajați cu contracte civile	184
		procent bărbați în activitate	76,5%
		procent femei în activitate	4,5%
		procent pensionari	19%
3	2016	număr angajați în sectorul pescăresc	1221
		angajați cu contract de muncă permanent	212
		angajați temporar (sezonieri)	805
		angajați cu contracte civile	204
		procent bărbați în activitate	80,9%
		procent femei în activitate	4,1%
		procent pensionari	15%

3. DATE TRIVIND SECTORUL DE PESCUIT MARIN DIN ALTE ȚĂRI EUROPENE

3.1 Grecia

În 2016, flota de pescuit grecească a constat din 15 226 de nave înregistrate, cu o capacitate totală de 72 mii GT și 431 mii kW. Vârsta medie a navelor este de 30 de ani. Numărul navelor, tonajul brut și puterea totală a flotei de pescuit grecești continuă să scadă constant. Majoritatea navelor 13 567 (94%) sunt la scară mică, cu o capacitate totală de 26 mii GT și 252 mii kW. Există 847 nave de mari dimensiuni cu o capacitate combinată de 46 mii GT și 159 mii kW.

Totalul locurilor de muncă în acest sector este estimat la 24 759. Salariul mediu pe FTE și pe cel al lucrătorilor este foarte scăzut (6,8 mii EUR și, respectiv, 6,2 mii EUR). SSCF are un număr total de 18 490 FTE, contribuind astfel la 79% din totalul ocupării naționale în acest sector.

Navele de dimensiuni mici de coastă exploatează în principal litoralul grecesc extins, folosind unelte pasive polivalente (în special plase, paragate, vase și capcane). Navele din acest segment sunt în principal deținute de familie și sunt caracterizate de un capital investit redus. Pe de altă parte, flota de mari dimensiuni cuprinde atât traule de fund, cât și nave cu plasă-pungă. Segmentul traule de fund cuprinde în jur de 2% din flota de pescuit grecească (282 nave) și are 7,1% din totalul FTE naționale. Segmentul de pescuit cu pungă cuprinde 252 de nave, egale cu 2% din flota de pescuit din Grecia, și angajează 10% din totalul FTE naționale.

3.2 Spania

Numărul navelor din flota spaniolă continuă să scadă an după an. În 2016, numărul total de nave a fost 9 459 (8 349 active): 4 123 nave de coastă la scară redusă (SSCF), 4 018 nave de mari dimensiuni (LSF) și 208 vase de mare tonaj folosite la pescuitul de larg (DWF). Pentru a atinge echilibrul dintre capacitatea flotei și posibilitățile de pescuit, tonajul navei, ca și numărul navei, a scăzut, iar această tendință se reflectă și în puterea motorului, cu 842,1 mii kW pentru flota totală: 111 mii kW SSCF, 453 mii kW LSF și 225 mii kW DWF, în ultimii ani a existat o scădere de 12% a puterii motorului flotei spaniole.

În 2016, flota spaniolă a avut 1 054 mii de zile pe mare , cu 1 031 mii de zile de pescuit. Această scădere se datorează în principal LSF, care a înregistrat o reducere cu 5% a numărului de zile pe mare.

În ceea ce privește ocuparea forței de muncă, numărul total estimat de angajați în 2016 a fost de 30 519, cu 7 857 de pescari angajați de SSCF, 17 980 de LSF și 4 682 de DWF. Rezultatele echivalente în echivalent timp (FTE) pentru 2016 sunt 29 214 pentru flota totală, ceea ce reprezintă o scădere față de anul precedent.

3.3 Italia

În 2016, capacitatea flotei italiene a continuat să scadă, cu un total de 12.311 nave, cu un tonaj brut combinat (GT) de 158 mii tone și puterea motorului de 994 mii kilowați (kW). În 2016, ocuparea forței de muncă a fost estimată la 25 485 de locuri de muncă, în scădere de anii 2014 și 2015. Efortul a rămas relativ stabil în 2016, cu aproximativ 1 438 mii zile de mare.

Flota de coastă de mici dimensiuni, adică nave cu o lungime mai mică de 12 metri, este estimată la 7 409 nave, reprezentând 60% din numărul total de nave și 9% din tonajul total al navelor în 2016.

În 2015, flota italiană de mari dimensiuni a generat cel mai mare profit net din ultimii cinci ani. Atât greutatea cât și valoarea aterizării au crescut cu aproximativ 10% față de 2014. Cu toate acestea, între 2008 și 2015, această flotă a înregistrat o reducere medie de 7,3% a numărului de nave și o reducere de 9,3% în ceea ce privește numărul total de angajați.

Numărul navelor din flota de mari dimensiuni a fost relativ stabil, numărarea fiind de 1 052 de nave active în 2015; acest lucru sa întâmplat și în cazul capacității (+ 2%) și al puterii motorului (+ 2%). Pe de altă parte, datele pentru anul 2016 indică reducerea flotei de mari dimensiuni la 964 de nave, cu o scădere corespunzătoare a capacității și a puterii motorului. Flota de mici dimensiuni, cu 1 771 nave active, a reprezentat 62% din totalul navelor active în 2015, dar mai puțin de 2% din toate debarcărilor. În 2015, valoarea totală a debarcărilor din SSCF a fost de 8 milioane EUR, echivalentul a 13% din total. Pentru anul 2016, numărul navelor active din SSCF a crescut semnificativ datorită procesului de autorizare a navelor utilizate în categoria specială de pescuit costier pentru nevoi personale. Se poate aștepta ca această creștere să nu aibă efect asupra aterizării totale.

Cel mai important segment de flotă a fost segmentul cu plasă-pungă (PS) cu lungimea navei de 24 până la 40 de metri. Acest segment cuprinde 71 de nave, dar contribuie la 55% din totalul debarcărilor. Cel mai mare număr de nave active a fost

în segmentul de plasă fixă (DFN, plase fixe: plase de sârmă și rețea cu biciclete) cu o lungime a navei de 6 până la 12 m, care reprezintă 25% din toate navele active.

3.4 Croația

Flota națională a constat în 23 de segmente de flotă cu un total de 7 849 nave în 2015, dintre care 2 823 au fost active. În 2016, flota activă a crescut la 5280 de nave din totalul de 7 746 din cauza unui proces continuu de emitere a licențelor pentru pescuitul costier mic pentru nevoi personale. În 2015, flota totală a avut o capacitate combinată de 53,8 mii tone brute (GT) și 429,7 mii kilowați (kW). Numărul total al angajaților în 2016 a fost de 5.797.

Numărul total de zile pe mare în 2016 a fost de 210 mii de zile. Numărul total de debarcări a fost de 72 mii tone, o scădere cu 1% față de 2015. Valoarea debarcată a fost de 56.9 milioane EUR. Venitul total în 2015 a fost de 65.3 milioane de euro, reprezentând o scădere de 12%.

Debarcările în 2016 au inclus 115 specii cu o greutate combinată de 72 de mii de tone. Cantitățile debarcate au fost destul de stabile în timp. Speciile pelagice mici vizate în pescuitul cu plasă-pungă, cum ar fi sardinele și hamsiile, domină în mare măsură compoziția totală a capturilor (aproximativ 87% din greutatea totală a capturilor). Speciile pelagice mici au constituit, de asemenea, cea mai importantă specie din punct de vedere al valorii, reprezentând 50% din valoarea totală a aterizării.

SSCF- nave de coastă la scară redusă; LSF- nave de mari dimensiuni; DWF- nave de mare tonaj; FTE- număr angajați cu normă întreagă.

Date preluate din Baza de date EUROSTAT.

4. STUDIU COMPARATIV CU SECTOARELE DE PESCUIT MARIN DIN ALTE STATE EUROPENE

Comparând sectorul de pescuit marin din România cu alte sectoare de acest gen din alte state europene vom constata că acest sector are o serie de puncte slabe, dar și puncta forte.

Puncte slabe:

- Caracterul sezonier al prezenței aglomerărilor de pești;
- Aglomerări de pești situate la distanțe mari de porturi;

- Majoritatea speciilor au caracter migrator sau distribuit (pescăriile românești depind în mare măsură de starea stocurilor la nivel regional, implicit de managementul resurselor practicat de statele vecine);
- Structura flotei nu corespunde condițiilor specifice ale resursei și condițiilor de lucru;
- Nave/ambarcațiuni/ insuficiente pentru pescuitul la Marea Neagră (nu se realizează cota la șprot);
- Dotări insuficiente pentru păstrarea și conservarea capturilor la bordul navelor;
- Ambarcațiunile pentru pescuit la scară mică dotate necorespunzător în ceea ce privește siguranța și păstrarea capturii;
- Lipsa infrastructurii (porturi, centre de primă vânzare, bursă de pește, piață de pește).

Puncte forte:

- Resurse pescărești diversificate – specii pelagice (sprot, hamsie, stavrid, scrumbie de Dunăre), specii demersale (calcan, rechin, bacaliar, barbun, guvid) și specii invazive (melcul rapana);
- Dotări suficiente privind echipamentele reglementate din punct de vedere al selectivității și exploatării;
- Forța de muncă disponibilă;
- Tradiție în domeniu, inclusiv în procesarea primară;
- Tradiție în consumul de pește (sărbători religioase, alte obiceiuri).

Comparativ cu alte state europene (Spania cu 27 kw/angajat, Italia cu 25,33 kw/angajat, Croația cu 74,12 kw/angajat, Grecia cu 17,4 kw/angajat), României îi revin 5,1 kw/angajat.

Pentru dezvoltarea acestui sector de pescuit marin (implicit crearea de noi locuri de muncă), în primul rând este nevoie de mărirea kw-urilor repartizați României și îmbunătățire infrastructurii.

5. Concluzii

Pescuitul la Marea Neagră, ca și cel continental, depinde de doi factori majori, legați de disponibilitatea resursei acvactice și de eficiența organizării activităților de pescuit și comercializare.

Pe de altă parte, o serie de cauze împiedică dezvoltarea sectorului și creșterea competitivității acestuia. Aceste cauze pot fi grupate în trei categorii:

- producțiile mici, obținute în condițiile unui consum mare de resurse în raport cu rezultatele obținute;

- veniturile scăzute obținute din vânzarea produselor, care nu permit acumularea de capital;
- concurența neloială pe piața peștelui.

A. Producțiile mici, la rândul lor, sunt determinate de:

◆ Slaba performanță a operatorilor, care se confruntă cu dotări insuficiente și învechite, cu o infrastructură de pescuit inadecvată nevoilor actuale, insuficiența personalului cu pregătire profesională medie și resursele sărace ale Mării Negre.

Resursele financiare necesare pentru dotarea corespunzătoare a navelor și ambarcațiunilor pot fi interne, obținute prin activitatea pescarilor sau externe, din mediul bancar. Sprijinirea unor activități care să sporească veniturile pescarilor, prin adăugarea de valoare produselor lor (procesare la bord) și prin desfășurarea de activități conexe (turism, pescuit sportiv), poate duce la un anumit grad de capitalizare a operatorilor. Alternativ, o altă sursă este finanțarea bancară, dar aceasta este puțin probabilă, fiind condiționată de garanții pe care pescarii nu le pot oferi.

Infrastructura de pescuit (porturi, puncte de debarcare, puncte de primă vânzare, adăposturi) nu acoperă nevoile sectorului nici din punct de vedere geografic, nici din punct de vedere al instalațiilor portuare specifice. În condițiile constrângerilor bugetare, soluția pentru investiții în infrastructura de pescuit este utilizarea fondurilor europene, atât sub forma acțiunilor de interes comun – prin care se poate reabilita portul pescăresc de la Midia, pentru nave, cât și prin implementarea strategiilor de dezvoltare locală, referitoare la construirea de locuri de debarcare – pentru ambarcațiuni.

Insuficiența personalului cu pregătire profesională medie poate fi suplinită prin sprijinirea dezvoltării capitalului uman – învățarea pe întreg parcursul vieții, formarea de rețele între pescari și cercetători sau instituții de învățământ superior, cu participarea autorităților publice interesate.

Dintre toate problemele enunțate care duc la slaba performanță a operatorilor, cea legată de resursele piscicole este aproape insurmontabilă. Caracterul sezonier al aglomerărilor de pești, situarea acestora la distanțe mari de porturi, precum și caracterul migrator sau distribuit al majorității speciilor de pește nu pot fi modificate. La acestea se adaugă modificările climatice și eroziunea zonei costiere, care au determinat degradarea ecosistemelor acvatice marine din zona litorală cu repercursiuni asupra nivelului stocurilor de pești.

◆ Inadecvarea structurii flotei de pescuit, predominând ambarcațiunile sub 12 m, cu care se practică micul pescuit costier și care au o productivitate redusă. Date fiind plafonul de capacitate, care nu permite mărirea dimensiunii flotei prin achiziția de nave noi și lipsa de finanțare pentru înlocuirea celor existente, structura flotei

românești va rămâne în perioada următoare una destinată predominant micului pescuit costier.

◆ Diferite restricții impuse, care țin de politicile UE în domeniul mediului sau al pescuitului, perioadele de prohibiție, KW repartizați României, limitează și mai mult producția de pește pescuit. Pe de altă parte, aceste restricții sunt impuse tocmai pentru asigurarea sustenabilității sectorului. În asemenea situații, operatorii pot încerca să obțină venituri prin diversificarea activităților conexe, dar aceste măsuri privesc mai degrabă susținerea financiară a operatorilor decât competitivitatea în sine a sectorului.

◆ Costurile de producție ridicate sunt determinate de costul combustibilului și al mentenanței, la care se adaugă, într-o oarecare măsură, și povara administrativă. Sprijinirea achiziționării de servicii de consiliere, în activitățile pescărilor, pot fi concepute planuri de management care să aibă ca efect reducerea acestor cheltuieli. De asemenea, reducerea poverii administrative se va realiza prin eficientizarea sau eliminarea, după caz, a unor activități în relația cu administrația publică, în scopul reducerii cheltuielilor operatorilor din pescuit, fără a afecta însă respectarea obligațiilor în sine. Așadar, obligațiile impuse prin legislația UE sau națională vor subsista, însă modalitatea executării lor se va face cu costuri mai reduse. De asemenea procedura de accesare a fondurilor europene se va simplifica.

B. Valoarea relativ scăzută a veniturilor obținute din vânzarea produselor are cauze diverse:

◆ Valoarea de piață scăzută a peștelui, dată de preponderența peștelui pescuit fără valoare comercială mare.

În măsura disponibilității stocurilor și a posibilității capturării lor, operatorii trebuie să se orienteze către specii cu valoare comercială ridicată.

◆ Vânzarea directă, fără adăugarea de valoare produsului.

Prin informarea pescarilor și acordarea de sprijin financiar în vederea achiziționării de dotări pentru procesare la bord, se creează premisele realizării de valoare adăugată și implicit de creștere a veniturilor din vânzări.

◆ Puterea mică de cumpărare existentă pe piața din România.

Această cauză este inerentă situației economice actuale a României, poate fi combătută prin desfacerea produselor pe piețe externe. Aceasta însă nu este o soluție fezabilă în condițiile actuale de producții reduse și costuri de producție ridicate.

◆ Lipsa datelor structurate privind piața de pește din România.

Acest gen de date va fi pus la dispoziția publicului în urma efectuării unui studiu de piață a peștelui în România, care va descrie situația actuală și tendințele atât la nivel național, cât și la nivel regional. Beneficiind de aceste date, operatorii vor putea să-și organizeze mai bine afacerile și să crească veniturile obținute din vânzări.

C. Concurența neloială, în special prin nedeclararea și nefiscalizarea producției, îi defavorizează pe producătorii onești și amplifică fenomenul de evaziunea fiscală. Acest fenomen este combătut în cadrul măsurilor luate, la nivelul UE și al statelor membre, împotriva pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat (INN). Pentru o eficacitate sporită, este necesară întărirea sistemului de inspecție, control și punere în aplicare gestionat de către ANPA.

Strategia Europa 2020 (EU 2020) este strategia Uniunii Europene prin care se urmărește, în principal, depășirea crizei care continuă să afecteze economia europeană. Strategia își propune să elimine deficiențele modelului actual de dezvoltare și să creeze condiții favorabile pentru o creștere economică mai inteligentă, mai durabilă și mai favorabilă incluziunii. Pentru ca acest lucru să fie posibil, Uniunea Europeană și-a fixat 5 obiective esențiale pe care intenționează să le atingă în acest deceniu. Ele acoperă domenii precum ocuparea forței de muncă, educația, cercetarea și inovarea, incluziunea socială și reducerea sărăciei și energia/clima. Strategia Europa 2020 propune trei priorități care se susțin reciproc:

- a. creșterea inteligentă – dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- b. creșterea durabilă – promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- c. creșterea favorabilă incluziunii – promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

SNSP se circumscrie EU 2020 atât ca orizont de timp cât și ca viziune, urmărind dezvoltarea sectorului pescuit și de acvacultură pe coordonate de competitivitate, durabilitate și coeziune teritorială și socială.

6. RECOMANDĂRI

- A). Marirea capacității de pescuit a României la eel puțin 12 kw/angajat, având în vedere exploatarea rapanei care este o specie invazivă.
- B). Cursuri de școlarizare pentru tinerii care vor să lucreze în exploatarea durabilă a resurselor acvatice.
- C). Incurajarea și susținerea tinerilor care doresc să deschidă o afacere în acest domeniu.
- D). Implicarea femeilor în sectorul pescăresc, prin încurajarea sectorului de procesare (înființarea de secții pentru prelucrarea rapanei).

Bibliografie:

- 1.Pescuitul la Marea Neagră - Institutul Național de Cercetare -Dezvoltare „Grigore Antipa”;
- 2.Date statistice - Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură;
- 3.Raport anual - Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură;
- 4.Raport economic anual privind flota de pescuit a UE- EUROSTAT;
- 5.Strategia națională a sectorului pescăresc 2014-2020 - Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.